

Date: 21stDecember-2024

DAVLAT TILIDA ISH YURITISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTONGA MOSLASHUVI

Bobojonova Dilnoza Oxunjonovna
Osiyo Xalqaro universiteti assistenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada davlat tilida ish yuritishning xalqaro tajribasi va uning O‘zbekiston sharoitiga moslashtirilishi yoritilgan. Dunyoning turli davlatlarida davlat tilida ish yuritishning huquqiy asoslari, tamoyillari va samaradorligi tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada O‘zbekiston Respublikasida davlat tilining rasmiy ish yuritishdagi o‘rni, qonunchilik bazasi va uning milliy xususiyatlari ko‘rib chiqilgan. Xalqaro tajriba asosida davlat tilida ish yuritishning samaradorligini oshirish yo‘llari va tavsiyalar taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: davlat tili, ish yuritish, xalqaro tajriba, huquqiy asos, O‘zbekiston, moslashtirish, til siyosati.

Kirish

Til har bir xalqning milliy boyligi, madaniyati va o‘zligini aks ettiruvchi muhim vositadir. Mustaqil davlatlar o‘z davlat tiliga bo‘lgan ehtiromni qonun darajasida mustahkamlab, rasmiy ish yuritishda undan keng foydalanishni ta‘minlaydi. Davlat tilida ish yuritish nafaqat milliy o‘zlikni mustahkamlash, balki davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishda ham muhim omil hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasida o‘zbek tili davlat tili sifatida belgilangan bo‘lib, uning davlat boshqaruvi va rasmiy hujjatlarda qo‘llanishi qonun bilan mustahkamlangan. Biroq, bu jarayonda xalqaro tajribani o‘rganish va uni O‘zbekiston sharoitiga moslashtirish davlat tilida ish yuritishning sifatini oshirishga yordam beradi. Mazkur maqola aynan shu masalalarga bag‘ishlangan.

Asosiy qism

Davlat tilida ish yuritishning xalqaro tajribasi

Dunyoning ko‘plab mamlakatlarida davlat tili davlat boshqaruvi va rasmiy hujjatlarda muhim o‘rin tutadi. Masalan, Fransiyada fransuz tili davlat tili sifatida barcha rasmiy hujjatlar, qonunlar va davlat boshqaruvidagi muloqotlarda ishlatiladi. Bu borada “Fransuz tili to‘g‘risida”gi qonun asosiy huquqiy baza bo‘lib xizmat qiladi. Kanada esa ko‘p tillilik tamoyiliga asoslangan bo‘lib, ingliz va fransuz tillari davlat tili sifatida tan olingan. Davlat idoralari ikki tilda ham xizmat ko‘rsatadi, bu esa fuqarolar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan.

Shuningdek, Yaponiyada yapon tili davlat tili bo‘lib, davlat idoralarida hujjatlar va muloqot faqat ushbu tilda olib boriladi. Koreyada esa koreys tili davlat boshqaruvida asosiy o‘rin tutadi va tilni saqlash hamda rivojlantirishga katta e‘tibor qaratiladi. Ushbu mamlakatlarda davlat tilida ish yuritish milliy madaniyatni asrash, fuqarolar o‘rtasida birlikni mustahkamlash va davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

O‘zbekistonda davlat tilida ish yuritishning ahamiyati

Date: 21stDecember-2024

O‘zbekistonda davlat tilida ish yuritishning huquqiy asosi 1989-yilda qabul qilingan “Davlat tili to‘g‘risida”gi qonun va unga kiritilgan o‘zgartishlardir. Ushbu qonunga muvofiq, barcha davlat tashkilotlari, muassasalar va korxonalarda hujjatlar o‘zbek tilida yuritilishi lozim. Shuningdek, davlat tilida ish yuritish milliy o‘zlikni saqlash va uni rivojlantirishda muhim omildir.

Biroq, O‘zbekiston sharoitida davlat tilida ish yuritishni to‘liq amalga oshirishda ayrim qiyinchiliklar mavjud. Ularga malakali kadrlar yetishmasligi, terminologiyani tizimli rivojlanmagani va hujjatlarni standartlashtirishdagi muammolar kiradi. Shu bilan birga, xalqaro tajribani o‘rganish va uni moslashtirish orqali bu masalalarni hal qilish mumkin.

Xalqaro tajribani O‘zbekistonga moslashtirish

Xalqaro tajribadan kelib chiqib, O‘zbekistonda davlat tilida ish yuritishning samaradorligini oshirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin:

Huquqiy bazani mustahkamlash: Davlat tilida ish yuritishga oid qonunchilikni takomillashtirish, yangi talablar va standartlar joriy qilish.

Malakali kadrlar tayyorlash: Til bo‘yicha mutaxassislarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini rivojlantirish.

Terminologiyani rivojlantirish: Ilmiy-texnik va boshqaruv sohalarida davlat tilida zamonaviy terminologiyani yaratish va uni keng targ‘ib qilish.

Axborot texnologiyalarini joriy qilish: Davlat tilida ish yuritishni avtomatlashtirish uchun dasturiy ta‘minot va platformalarni ishlab chiqish.

Ommaviy axborot vositalarining ishtiroki: Davlat tilida ish yuritishning afzalliklarini ommaga tushuntirish va keng targ‘ib qilish.

Amalga oshirilgan ishlar

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda davlat tilini rivojlantirish bo‘yicha qator ishlar amalga oshirildi. Jumladan, Prezident farmonlari bilan davlat tilini rivojlantirishning muhim choralari belgilandi, til siyosatini nazorat qiluvchi alohida agentlik tashkil etildi. Shu bilan birga, davlat xizmatchilarining davlat tilida ish yuritish bo‘yicha malakasini oshirish kurslari yo‘lga qo‘yildi.

Xulosa

Davlat tilida ish yuritish milliy madaniyatni saqlash, davlat boshqaruvining samaradorligini oshirish va fuqarolar bilan o‘zaro muloqotni mustahkamlashda muhim omildir. Xalqaro tajribani o‘rganish va uni O‘zbekiston sharoitiga moslashtirish orqali davlat tilida ish yuritish tizimini yanada takomillashtirish mumkin. Bu borada huquqiy bazani mustahkamlash, malakali kadrlar tayyorlash va axborot texnologiyalaridan keng foydalanish muhim ahamiyatga ega. O‘zbek tilining rasmiy ish yuritishdagi mavqeini yanada oshirish uchun mamlakatimizda hali ko‘p ishlarni amalga oshirish zarur.

Date: 21stDecember-2024

ADABIYOTLAR:

1. Bobojonova, D. (2023). ANALYSIS OF IDIOMS THAT PRESERVE BOTH FORM AND CONTENT IN MAHMUD KASHGARI'S" DEVONU LUGOTIT TURK". *Modern Science and Research*, 2(9), 64-67.
2. Bobojonova, D. (2023). THE IMPORTANCE OF UZBEK FOLK PROVERBS. *Modern Science and Research*, 2(10), 670-675.
3. Bobojonova, D. (2023). MAHMOUD QOSHGARI'S" DEVONU LEXICOTIT TURK" AND ITS PLACE IN LINGUISTICS. *Modern Science and Research*, 2(10), 538-540.
4. Oxunjonovna, B. D. (2022). O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA LISSONIY INTERFERENSIYANING KO'RINISHLARI. *PEDAGOGS jurnali*, 14(1), 22-25.
5. Okhunjonovna, B. D. (2023). A Proverb is a Product of Folk Wisdom. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(9), 333-338.
6. Bobojonova, D. (2024). TYPES OF OCCUPATIONS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE (within the profession of blacksmithing). *Modern Science and Research*, 3(2), 739-746.
7. Bobojonova, D. (2023). MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IS AN IMPORTANT SCIENTIFIC HERITAGE. *Modern Science and Research*, 2(12), 742-748.
8. Okhunjonovna, B. D. (2023). Mahmud Kashgari's Work" Devonu Lug'otit Turk" is an Important Scientific Heritage. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 538-543.
9. Okhunjonovna, B. D. (2024). Comparative Analysis of Proverbs in" Devonu LugOtit Turk" and Currently Available. *Journal of Higher Education and Academic Advancement*, 1(2), 194-198.
10. Bobojonova, D. (2024). MANIFESTATION OF LEXEMES RELATED TO THE PROFESSION OF BLACKSMITHING IN FOLK PROVERBS. *Modern Science and Research*, 3(1), 687-693.
11. Bobojonova, D. (2023). THE ROLE OF MAHMUD KASHGARI'S WORK" DEVONU LUG'OTIT TURK" IN THE DEVELOPMENT OF THE UZBEK LANGUAGE. *Modern Science and Research*, 2(4), 568-5672.
12. Okhunjonovna, B. D. (2024). Analysis of Folk Proverbs Based on Medicine. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(3), 125-131.
13. Oxunjonovna, B. D., & Sadriddinovna, F. N. (2024, December). ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA MAQOLLARNING KONSEPTUAL TAHLIL MUAMMOLARI. In *Uz Conferences* (Vol. 2, No. 4, pp. 41-44).
14. Бободжонова, Д. (2024). IT IS RELATED TO THE LIFE OF THE UZBEK PEOPLE ANALYSIS OF PROVERBS OF THE MUSICAL PROFESSION. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 402-413.
15. Oxunjonovna, B. D. (2024). "SIPOHI", "JANGCHI" LEKSEMALARI HAMDA "SAVDOGAR", "SAYYOH" LEKSEMALARI ASOSIDA SHAKLLANGAN XALQ MAQOLLARI. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 4(4), 331-338.

Date: 21stDecember-2024

16. Oxunjonovna, B. D. (2024). OZBEK XALQI TURMUSHI BILAN BOGLIQ KASB-KOR TURLARI (Temirchilik kasb-hunari doirasida).
17. Oxunjonovna, B. D. (2024). TEMIRCHILIK KASB-HUNARIGA OID LEKSEMALARINING XALQ MAQOLLARIDA NAMOYON BO'LISHI.
18. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING «DEVONU LUG'OTIT TURK» ASARI-ILMIY AHAMIYATLI ME'ROS.
19. Oxunjonovna, B. D. (2023). O'ZBEK XALQ MAQOLLARINING AHAMIYATI.
20. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING “DEVONU LUGOTIT TURK” DAGI SHAKLINI HAM, MAZMUNINI HAM SAQLAGAN IDIOMALAR TAHLILI.
21. Ikromova, S. A. (2023). SHAXS OG 'ISHGAN XULQINING KO 'RINISHLARI VA DESTRUKTIV AXBOROTLARNING KO 'RINISHLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 528-532.
22. Икромова, С. А. (2023). ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА К ДЕСТРУКТИВНЫМ ИДЕЯМ У ПОДРОСТКОВ. European research, (3 (81)), 47-49.
23. Akbarovna, I. S. (2023). NEUROPHYSIOLOGY BASIS OF HORMONES. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 68-77.
24. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT IN EDUCATION. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 40-46.
25. Akbarovna, I. S. (2024). STAGES OF PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. PEDAGOG, 7(4), 328-334.
26. Akbarovna, I. S. (2023). RESEARCH METHODS OF YOUTH PSYCHOLOGY. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(12).
27. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 184-191.
28. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 192-197.
29. Akbarovna, I. S. (2023). Destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida. Barqaror Taraqqiyot va Rivojlanish Tamoyillari, 1(6), 26-29.
30. Akbarovna, I. S. (2023). YOSHLARDA DESTRUKTIV G'OYALARGA QARSHI IMMUNITET HOSIL QILISH OMILLARI.
31. Akbarovna, I. S. (2023). TALABA YOSHLARDA MAFKURA TUSHUNCHASI VA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH.
32. Ikromova, S. A. (2023). Cognitive processes and their description in psychology. TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN, 1(5), 115-133.
33. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH SINFLARDA SINFDAN TASHQARI MASHG 'ULOTLAR. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 27-32).
34. Akbarovna, I. S. (2024, April). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM MASALASI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 4, pp. 21-26).

Date: 21stDecember-2024

35. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. *Innovation in Science, Education and Technology*.
36. Ikromova, S. (2023). Formation of ideological immunity to destructive information in teenagers. *Modern science and research*, 2(5), 1009-1014.
37. Ikromova, S. (2023). CONCEPT OF IDEOLOGY AND FORMATION OF IDEOLOGICAL IMMUNITY IN YOUTH STUDENTS. *Modern Science and Research*, 2(6), 1223-1226.
38. Ikromova, S. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA SHAKLLARI VA MAZMUNI. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 918-924.
39. Akbarovna, I. S. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information in Adolescents. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(10), 119-122.
40. Akbarovna, I. S. (2024). THE IMPORTANCE OF COMPARATIVE PEDAGOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. *MASTERS*, 2(8), 22-27.
41. Akbarovna, I. S. (2024). O'QITUVCHINING KASBIY MALAKALARI. *MASTERS*, 2(8), 15-21.
42. Akbarovna, I. S. (2024). ЗНАЧЕНИЕ СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(7), 14-20.
43. Akbarovna, I. S. (2024). ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ НАВЫКИ УЧИТЕЛЯ. *PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI*, 2(7), 7-13.
44. Akbarovna, I. S. (2024). PROFESSIONAL SKILLS OF THE TEACHER. *WORLD OF SCIENCE*, 7(8), 1-7.
45. Akbarovna, I. S. (2024). МАКТАБГАЧА ТА'LIMDA Qiyosiy PEDAGOGIKANING AHAMIYATI. *WORLD OF SCIENCE*, 7(8), 8-13.
46. Akbarovna, I. S. (2024). SPORT O 'YINLARI REJASI ORQALI SOG 'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLAR. *MASTERS*, 2(5), 91-97.
47. Akbarovna, I. S. (2024). A HEALTHY FAMILY ENVIRONMENT AS A SOCIAL FACTOR IN PREPARING YOUNG PEOPLE FOR FAMILY LIFE. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 529-535.
48. Akbarovna, I. S. (2024). ЗДОРОВАЯ СЕМЕЙНАЯ СРЕДА КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФАКТОР ПОДГОТОВКИ МОЛОДЕЖИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ. *MASTERS*, 2(5), 98-104.
49. Ikromova, S. (2024). FORMS AND CONTENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGY. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 933-939.
50. Akbarovna, I. S. (2024). MASTERING THE BASICS OF PEDAGOGICAL SKILLS. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 882-887.
51. Akbarovna, I. S. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ ЧЕРЕЗ ПЛАН СПОРТИВНЫХ ИГР. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 521-528.
52. Akbarovna, I. S. (2024). SPORTCHILAR FAOLIYATINI O'RGANISHNING UMUMIY PSIXOLOGIK USULLARI. *WORLD OF SCIENCE*, 7(5), 536-543.

Date: 21stDecember-2024

53. Akbarovna, I. S. (2024). PROCEDURE FOR CREATING PSYCHOLOGICAL TEST PROGRAMS. PEDAGOG, 7(6), 153-159.
54. Икромова, С. (2024). ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 925-932.
55. Икромова, С. А. (2024). ОСВОЕНИЕ ОСНОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАВЫКОВ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 894-899.
56. Икромова, С. А. (2024). ВАЖНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(3), 906-911.
57. Икромова, С. А. (2023). O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARGA NISBATAN MAFKURAVIY IMMUNITET HOSIL VO'LISHINING O'ZIGA XOS PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI: Ikromova Sitora Akbarovna Osiyo xalqaro universiteti assistenti. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (10), 333-336.
58. Ikromova, S., & Ziyodullayeva, M. (2024). DEVIANT XULQ-ATVOR. Modern Science and Research, 3(11), 576-579.
59. Икромова, С., & Джумаева, Ф. (2024). ОРИЕНТИРЫ ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И В ДРУГИХ СТРАНАХ. Modern Science and Research, 3(11), 540-546.
60. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ. PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA ILMIY JURNALI, 2(4), 47-53.
61. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNI BADIY USLUBDAGI MATNLARNI YARATISHGA O 'RGATISH. PEDAGOG, 7(5), 653-663.
62. Fattullayeva, M. M. (2024). O 'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR O 'QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. PEDAGOG, 7(4), 243-248.
63. Fatullayeva, M., & Raxmatova, G. (2024). TANLOVLARNING MAZMUNI VA ULARNI TASHKIL QILISH USULLARI. Modern Science and Research, 3(11), 551-556.

